

CSÓK ISTVÁN (1865-1961)

Züzü a tükör előtt | Züzü in Front of the Mirror, 1918

Olaj, vászon | Oil on canvas, 93x85 cm

Jelezve balra lent | Signed bottom left: Csók I. B.p. 18. restauráltam 1948-ban Csók

Kezdő ár | Starting price: 4 200 000 Ft / 12 727 EUR

Becsérték: 6 000 000 – 8 000 000 Ft

Estimated value: 18 182 – 24 242 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE:

| Dr. Kuncz Ödön hagyatékából

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

| „Csók – A derűs élet festője”. Várkert Bazár, Budapest, 2015. február 13. – július 5., katalógus nélkül

CSÓKI.

Hajlamosak vagyunk minden meggypiros szájú fiatal leányban Züzüt látni, ha Csók képein bukkan fel. Ezúttal azonban valóban a festő lánya tekint ránk a képről, méghozzá a Züzü-képek egy különleges, eddig lappangó egyedi darabjáról. Tőle nem szokatlan módon Csók kosztümös szerepképet festett 1918-ban nyolcéves lányáról. Züzü a családi enteriőrben jelenik meg, de egy jól ismert, népszerű képtípus beállításában, a holland zsánerek mintáit követve.

Züzü, azaz Csók Júlia (aki édesanyja keresztnevét kapta, ezért használták becenevét) 1909 karácsonyán született Párizsban. Édesapja ekkor 45 éves volt, sikerei csúcsán járt. Közvetlenül a kislány születése után a család hazaköltözött Budapestre. Ettől kezdve Csók szebbnél-szebb festményeket szentelt imádott gyermekének. Nem egyszerű arcképek voltak ezek, hanem

jellemzően cselekményes, tárgyakban gazdag impresszionista jellegű zsánerek. Csók szívesen csempészett bele életképeibe jelképes elemeket: így az *Első sétán* a tradicionális népiélet és a világi városi létezést jelképező nőalakokat, vagy a jól ismert *Züzü a kakassal* emberméretű kakasával utalt a gyermeki világ miénktől eltérő arányrendjére.

A festmény jelenetének színhelye a Csók-család új otthona, az első kerületi Hunfalvy-villa, ahová 1917 nyarán költöztek. A környék különösen kedves volt Csók számára, hiszen a közelben volt a Toldy Gimnázium, ahol gyermekként meghatározó éveket töltött. A ház rózsakertje, üvegezett verandája és az onnan nyíló lenyűgöző panoráma számos művét ihlette. Az 1918-ban festett *Kilátás rózsák közül* háttérben feltűnik a Batthyány téri Szent Ferenc templom tornya és a

Vásárcsarnok jellegzetes teteje. *Tavasza a télben* című képén a tanuló Züzüt festette meg, háttérben a Dunával és a Batthyány térrel.

Holland zsánereit súlyos művészi válságát követően kezdte el. A sorozat első darabját *Dolce far niente* (Édes semmittevés) címen 1897-ben állította ki. A prêmes kabátkában édesen a nézőre mosolygó bájos hölgy és környezete 17. századi holland minták alapján beállított klasszikus mestereket idézett. Csók kiváló érzékkel élesztette újra azt a németalföldi eszményi polgári miliót, ami Vermeer van Delft vagy Pieter de Hooch képei nyomán újabb reneszánszát élte a nosztalgizáló századfordulón. Nőalakjai gondtalan semmittevésben élvezték saját ifjúságukat és a problémamentes jólét adományait, jelenetei „bútorképek”, hivatásuk nem egyéb, mint némi derűt és optimizmust csempészni környezetükbe.

1. A festmény háttérében,
a falra akasztott, legfelső, bal oldalon látható kép is Csók István műve:
Csók István: Züzü beteg, 1914
magántulajdon

2. A festmény háttérében,
a falra akasztott, jobb oldalon látható kép is Csók István műve:
Csók István: Vámpírok, 1907
magántulajdon

Csók szívesen „keresztelte” különböző műveinek szereplőit, szereplőit. Ezúttal a jelen családi idilljét a múltbéli aranykor díszletei közé helyezte. A jelenet előzménye egy 1905-ben festett holland zsánere, amelyen a modell azonos tartásban és mozdulattal fordul a néző felé (*Varró nő*, 1905, MNG). A sikeres kompozíciónak később Csók több változatát is elkészítette. Az újabb és újabb változatokhoz nyilván olykor leánya ült modellt, így idővel a varrogató holland lány arcvonásai az övéhez igazodtak. Az egyik környezetében éppen Züzü egyik Reynolds modorában megfestett arcképe került. Az előtte megjelenő toilette-asztalka a sorozat egyik 1926-ban reprodukált darabján tér vissza. A kép a képben motívummal a Züzü-portrén is tudatosan él: a

szemközti falon Csók egyik legkedvesebb képe a *Züzü beteg* függ, amelyet haláláig műtermében tartott. A szomszédos szoba áttűnő falán pedig a *Vámpírok* egyik vázlata tűnik fel. Hasonló kosztümös szerepjátékkal ekkortájt Csók feleségét is megörökítette, aki a *Passziánsz* címen ismert holland zsánerek mozdulatával jelenik meg a Hunfalvy-villa kertjében. Züzü azért ölti magára egy távoli világ kifinomult mozdulatait, mert a földi Paradicsom lakója. Annak az idilli családi körnek és otthonnak a megtestesítője, amely Csók számára az első világháború éveiben a teljességet jelenti.

A festmény befejezését követően, a húszas évek elején került Dr. Kuncz Ödön (1884-1965) jogász, közigazdász, egyetemi tanár birtokába. Kézira-

tos önéletrajzában úgy emlékszik vissza, hogy a művet szakmai szolgálataiért „cserébe” kapta a festőtől. Csók ekkor a Szinyei Merse Pál Társaság elnöke volt. A társaság egy olyan törvénytervezet kidolgozásában kérte a jogász segítségét, amely a nagy haszonnal járó, másodlagos eladások esetén szabályozta volna az alkotók járandóságát. Kuncz Ödön e munka kapcsán kötött ismeretséget a társaság jeles művésztársaival, akik kultagnak is megválasztották. A féltve őrzött mű Budapest ostroma alkalmával megsérült. Az apró javításra 1948-ban Kuncz Ödön az erre legavatottabb személyt, Csók Istvánt kérte fel, aki saját kezű restaurálásának időpontját egy újabb szignatúra társaságában külön feltüntette a képmező bal alsó sarkában.

RÉVÉSZ EMESE

